

**Raadsvergadering
13-10-2020**

Agendapunt: 10

**Voorstel voor de vervaardiging van een gemeentebrede risicokaart
niet gesprongen explosieven**

Van:	<i>College (portefeuillehouder Snijckers)</i>
Voorstel:	Voorgesteld wordt om: 1. In te stemmen met de opdrachtverlening aan het bedrijf Beobom voor de vervaardiging van een gemeentebrede risicokaart niet gesprongen explosieven door het college; 2. In te stemmen met het indienen van een subsidieaanvraag bij het ministerie van BiZa door het college, ter verkrijging van een bijdrage van 70% van de kosten; 3. Voor de kaart te opteren voor de derde optie van de aanbieding, de interactieve GIS-versie; 4. Hiervoor een bedrag van € 12.600 (exclusief btw) beschikbaar te stellen, dat wordt verantwoord op grootboekrekening 616000 van de productenraming 2020; 5. In te stemmen met het sluiten van een onderhoudscontract voor het "up to date" houden van de kaart; 6. Hiervoor vanaf 2021 structureel een (netto) bedrag van maximaal € 1.500 (exclusief btw) te begroten.
Bijlagen:	<u>Bijgevoegd:</u> -- <u>Ter inzage:</u> Begroting uitvoeren gemeentebreed historisch vooronderzoek gemeente Maasgouw.

*Namens het college van burgemeester en wethouders,
De secretaris,*

Toelichting

Voorstel voor de vervaardiging van een gemeentebrede risicokaart niet gesprongen explosieven

Inleiding:

De gemeente Maasgouw laat regelmatig bij bouwprojecten vooronderzoeken uitvoeren. Eén van die vooronderzoeken kan een onderzoek naar niet gesprongen explosieven (nge's) zijn. Als gevolg van oorlogshandelingen in de Tweede Wereldoorlog zijn in de oorlog talloze munitieartikelen achtergebleven. Al tijdens de oorlog werd begonnen met het opruimen van explosieven, die - onbedoeld - niet tot ontploffing waren gekomen of door militairen waren achtergelaten. Vlak na de oorlog werd het opsporen van explosieven uitgevoerd door Defensie, nu zijn het particuliere bedrijven die zich hiermee bezig houden.

Tegenwoordig worden wij nog steeds geconfronteerd met explosieven uit de Tweede Wereldoorlog. Dit is grotendeels te verklaren door het gegeven dat honderdduizenden van deze objecten onzichtbaar zijn achtergebleven in de bodem. Wij stuiten er dan toevallig op bij de uitvoering van werkzaamheden.

In Nederland bestaat er, vanuit de Arbeidsomstandighedenwet, de regel dat ervoor moet worden gezorgd dat er sprake is van een veilige werkplek bij de uitvoering van werkzaamheden die het roeren van de bodem met zich meebrengen. Het in kaart brengen van de risico's op het aantreffen van explosieven geldt hierbij als een verplichting. De gemeentelijke overheid is bevoegd gezag als het gaat om het verplichten van onderzoek naar conventionele explosieven.

De werkwijze in Maasgouw tot nu toe

Tot op heden werd bij de uitvoering van een werk steeds ad hoc bekeken of het nodig was om een onderzoek naar niet gesprongen explosieven te verrichten. Hierbij vormde de oorlogsgeschiedenis van de gemeente Maasgouw een handwijzer. Werd in gebieden, waarvan bekend was dat zij in de Tweede Wereldoorlog oorlogstoneel waren, de bodem geroerd, dan werd een specialistisch bedrijf de opdracht gegeven om daar te zoeken naar zogenaamde nge's. Voorbeelden van onderzoeken van de laatste jaren zijn het havenfront en de Havenstraat in Maasbracht, de Linner Sportvelden (Akkerweg), de Stationsweg (rotonde) in Brachterbeek, Bosserhofsveld en het Hoogwaterbeschermingsprogramma Thorn-Wessem. In opdracht van de gemeente werd Rijkswaterstaat gevraagd een onderzoek uit te voeren bij de werkzaamheden aan de stuw van Linne.

Van genoemde gebieden is bekend, dat er in de Tweede Wereldoorlog hard werd gevochten en dat er aldaar explosieven werden gebruikt.

De gemeente is niet altijd de kostendrager van een onderzoek naar niet gesprongen explosieven. De kostendrager is de eigenaar van een bepaald object of perceel grond. De gemeente is wel het bevoegd gezag, dat om een onderzoek vraagt.

Waarom een gemeentebrede risicokaart?

Steeds meer gemeenten besluiten om het gehele gemeentelijke grondgebied integraal in kaart te brengen door het uitvoeren van een zogenaamd historisch vooronderzoek naar niet

gesprongen explosieven. Op basis van een bronnenonderzoek wordt dan vastgesteld of en waar er sprake is van “verdachte gebieden”. Door middel van een rapportage en een tweetal kaarten (een inventariskaart en een bodembelastingkaart) wordt hierover vervolgens het nodige inzicht geboden. Is een gebied onderzocht, dan wordt dit vrijgegeven (zoals ook bij het archeologisch onderzoek) en hoeft er in de toekomst geen explosievenonderzoek meer plaats te vinden.

Heeft de gemeente de bodem integraal in kaart gebracht, dan wordt hiermee voorkomen dat voor ieder project een nieuw onderzoek moet worden opgestart. Door integraal in kaart te brengen, welke gebieden als “verdacht” moeten worden bestempeld, kan tijdens toekomstige ontwikkelingen rekening worden gehouden met het eventueel aantreffen van nge’s. Illustratiemiddel hierbij is een bodembelastingkaart met verdachte en onverdachte gebieden. Deze kan - als shapefile - in het eigen gemeentelijke “geografisch informatiesysteem” (GIS) worden geïmplementeerd en vervolgens van tijd tot tijd - al naar gelang er gebieden zijn onderzocht - “up to date” worden gebracht. Op deze wijze weet elke uitvoerende bij raadpleging van de kaart wat de actuele status is van een gebied en hoeft er geen onnodige tijd en onnodig geld te worden besteed aan explosievenonderzoek.

Dankzij de informatie van de risicokaart kunnen onnodige onderzoeken worden voorkomen en kunnen kosten worden bespaard. Een indicatie hiervan geven de onderzoeken van de Akkerweg te Linne en het Bosserhofsveld. Deze kostten elk meer dan € 200.000. Hierbij moet wel worden bedacht dat steeds 70% van deze kosten werd vergoed via het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Aanbieding

Er ligt nu een aanbieding voor van een gespecialiseerd bedrijf voor de uitvoering van een historisch vooronderzoek volgens de wettelijke norm, zoals die is vastgelegd in het “Werkveldspecifiek Certificatieschema voor het Systeemcertificaat Opsporen Conventionele Explosieven” (WSCS-OCE). Dit is vooralsnog een conceptdocument, maar zal naar verwachting in de toekomst gaan dienen als leidraad voor het certificeren van onderzoeksbureaus op het vlak van conventionele explosieven.

Het gespecialiseerde bedrijf heeft zijn aanbieding gedifferentieerd. Er wordt, in optie 1, gesproken over een “platte versie”, die alleen een weergave van “verdachte” en “onverdachte” gebieden behelst. Hiervoor wordt € 35.500 in rekening gebracht. De tweede optie is een GIS-versie en bevat metadata met o.a. locatiebeschrijvingen; ze kost € 37.250. De derde optie is ook een GIS-versie, is vergelijkbaar met de tweede optie, maar biedt de mogelijkheid bronbestanden te koppelen en derhalve te raadplegen; ze kost € 42.000. De kaart gaat in alle opties gepaard met een rapportage. De bedragen zijn steeds exclusief btw. Ze zijn inclusief een korting van 10 tot 12 % op elke optie, omdat er inmiddels van die kant reeds beschikbare historische informatie over het oorlogsgebeuren is aangedragen. Ten behoeve van het jaarlijkse onderhoud van de kaart (ofwel het “up to date” houden) biedt het bedrijf aan een onderhoudscontract af te sluiten. De jaarlijkse kosten die hiervoor in rekening worden gebracht zijn afhankelijk van de in het betreffende jaar uitgevoerde “onderhoudswerkzaamheden”, maar ervaringen zeggen dat deze het bedrag van € 5.000 niet overschrijden.

Het Gemeentefonds kent een suppletieregeling voor een financiële tegemoetkoming voor gemeenten die kosten maken of hebben gemaakt bij de opsporing van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog. Het gaat hierbij om 70% van de gemaakte kosten, exclusief btw. De gemeente kan hierop aanspraak maken, onder de voorwaarde dat de gemeenteraad instemt met het voorstel. Een dergelijk raadsbesluit moet elk jaar voor 1 april worden opgestuurd naar het ministerie van Binnenlandse Zaken, directie Financieel-Economische Zaken. Op basis van het raadsbesluit zal de suppletiebijdrage uit de zogenaamde “bommenregeling” met de

meicirculaire van het Gemeentefonds aan de gemeente worden toegekend. Ook de jaarlijkse kosten van het onderhoud worden door het Rijk voor 70% vergoed. Ook hiervoor geldt de voorwaarde, dat er steeds een raadsbesluit voorhanden is.

Aanbevolen wordt om te kiezen voor de derde optie. De GIS-versie kan dan integraal als “laag” worden verwerkt bij andere kaarten (bijvoorbeeld de archeologische waardenkaart) en biedt de mogelijkheid om andere bronbestanden te raadplegen.

Beslispunten:

1. In te stemmen met de opdrachtverlening aan het bedrijf Beobom voor de vervaardiging van een gemeentebrede risicokaart niet gesprongen explosieven door het college;
2. In te stemmen met het indienen van een subsidieaanvraag bij het ministerie van BiZa door het college, ter verkrijging van een bijdrage van 70% van de kosten;
3. Voor de kaart te opteren voor de derde optie van de aanbieding, de interactieve GIS-versie;
4. Hiervoor een bedrag van € 12.600 (exclusief btw) beschikbaar te stellen, dat wordt verantwoord op grootboekrekening 616000 van de productenraming 2020;
5. In te stemmen met het sluiten van een onderhoudscontract voor het “up to date” houden van de kaart;
6. Hiervoor vanaf 2021 structureel een (netto) bedrag van maximaal € 1.500 (exclusief btw) te begroten.

Argumenten:

- 1.1. *De risicokaart geeft een gemeentebreed inzicht waar - bij roering van de bodem - explosieven zijn te verwachten, zodat er niet langer ad hoc, bij afzonderlijke projecten, behoeft te worden overgegaan tot een onderzoek.*
- 1.2. *Er zijn in Nederland niet veel gespecialiseerde bedrijven op dit terrein; de keuze voor het bedrijf Beobom is - gezien de ervaring en de indruk die het tijdens een onderhoud maakte - een doelbewuste.*
- 2.1. *Voor de verkrijging van het subsidie van 70% van de kosten is het nodig, dat de raad - naast instemming voor de vervaardiging van de kaart - ook instemt met de indiening van een subsidieaanvraag bij het ministerie van Binnenlandse Zaken.*
- 3.1. *De interactieve GIS-versie van de kaart kan als laag “onder bestaande kaarten” worden gehangen (zoals bijvoorbeeld de archeologische waardenkaart) en biedt de mogelijkheid integraal andere bronbestanden te raadplegen.*
- 5.1. *De optimale informatiewaarde blijft in stand via het jaarlijks bijwerken ervan (onderzochte gebieden bijvoorbeeld dienen niet langer als “verdacht” te worden aangemerkt).*

Kantttekeningen:

Er zijn in dit verband geen kantttekening te plaatsen of nadelen aan te duiden.

Samenhang met andere beleidsdocumenten:

Er bestaat een zekere samenhang met de archeologische waardenkaart en het hierop geënt beleid. Geeft de archeologische kaart een indicatie over de trefkans in bepaalde gebieden voor het aantreffen van archeologische sporen en/of resten, de risicokaart doet ditzelfde als het gaat om niet gesprongen explosieven. De GIS-versie van laatste kaart kan - om een integraal inzicht van de ondergrondse bodemomstandigheden te bevorderen - als laag onder de archeologische waardenkaart worden gelegd.

Communicatie:

De risicokaart is op de eerste plaats voor intern gebruik. Daarnaast kan zij ook ter hand worden gesteld aan bepaalde bedrijven of organisaties, die het voornemen hebben om (uitgebreid) de grond te roeren in de gemeente. Ze zal met name het team Beheer Openbare Ruimte dienen. Voor dit team wordt een uitleg verzorgd over de betekenis en de gebruiksmogelijkheden van de kaart.

Financiën

De kosten voor het opstellen van de risicokaart bedragen € 42.000 exclusief btw. Hiervan wordt 70% subsidie verleend door het ministerie, te ontvangen via de algemene uitkering. Het resterend af te dekken bedrag bedraagt € 12.600. In de begroting 2020 is geen rekening gehouden met deze uitgave. De eenmalige uitgave wordt bijgeraamd in de 2^e prorap 2020, op grootboeknummer 616000-42599.

De jaarlijkse kosten van het onderhoud bedragen maximaal € 5.000. Ook hiervan kan 70% subsidie (€ 3.500) worden ontvangen. Af te dekken is er dan nog € 1.500. Omdat dit jaarlijks terugkerende kosten zijn, dient er elk jaar een verzoek tot subsidie gedaan te worden. Dit kan dan in combinatie met mogelijke andere aanvragen tot opruiming van niet gesprongen explosieven (nge's).

De jaarlijkse onderhoudskosten gaan spelen vanaf 2021. In de begroting moet vanaf dit jaar een post van € 1.500 worden opgenomen voor het "onderhoud van de risicokaart nge's".

Planning en uitvoering:

Ingeval van optie 3, de interactieve GIS-versie, wordt het volgende opgeleverd:

- Een rapportage, die een overzicht van het geraadpleegde bronnenmateriaal en de resultaten van het onderzoek biedt, alsmede de afbakening van de (on)verdachte gebieden;
- Een chronologische gebeurtenissenlijst, die het geheel van oorlogshandelingen en overige relevante gebeurtenissen toont;
- Een inventarisatiekaart, die een beeld geeft van het geheel van gebeurtenis per locatie (bominslagen, geschutopstellingen);
- Een bodembelastingkaart, die het geheel van verdachte en onverdachte gebieden toont;
- Een vlekken- en maatregelenkaart, die het geheel van gebieden in beeld brengt waar, voorafgaande aan het roeren van de bodem, eventueel veiligheidsmaatregelen moeten worden genomen;
- Het geheel van bronbestanden (voor zover dit praktisch en juridisch mogelijk is).

Zo gauw er een goedkeuring van de gemeenteraad is verkregen worden in de periode van oktober 2020-maart 2021 de nodige bronnen onderzocht en rapportage en kaartmateriaal vervaardigd.

Bijlagen:

1. Bijlage 1; Begroting uitvoeren gemeentebreed historisch vooronderzoek gemeente Maasgouw.

Team: Fysiek Domein

Raadsvergadering 13-10-2020

BESLUIT

de vervaardiging van een gemeentebrede risicokaart niet gesprongen explosieven

De raad van de gemeente Maasgouw,

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 25 augustus 2020,

B E S L U I T :

1. In te stemmen met de opdrachtverlening aan het bedrijf Beobom vervaardiging van een gemeentebrede risicokaart niet gesprongen explosieven door het college;
2. In te stemmen met het indienen van een subsidieaanvraag bij het ministerie van BiZa door het college, ter verkrijging van een bijdrage van 70% van de kosten;
3. Voor de kaart te opteren voor de derde optie van de aanbieding, de interactieve GIS-versie;
4. Hiervoor een bedrag van € 12.600 (exclusief btw) beschikbaar te stellen, dat wordt geput uit grootboekrekening 616000 van de productenraming 2020;
5. In te stemmen met het sluiten van een onderhoudscontract voor het “up to date” houden van de kaart;
6. Hiervoor vanaf 2021 structureel een (netto) bedrag van € 1.500 (exclusief btw) te begroten.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Maasgouw, d.d. 13-10-2020.

De raad voornoemd;
De griffier,

De voorzitter,

G.H. Bakkes

S.H.M. Strous

